

До спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.008
у Харківському національному економічному
університеті імені Семена Кузнеця

ВІДГУК

опонента доктора економічних наук,
професора **Коваленко Вікторії Володимирівни**
на дисертаційну роботу **Плескун Інни Володимирівни**
«РИЗИК-КОНТРОЛЬ КЛІЄНТІВ БАНКУ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО
МОНІТОРИНГУ»,
виконану для здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 07 – «Управління та адміністрування» за спеціальністю
072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами

Зростання кількості випадків залучення банків у процеси легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, завдає великих збитків банкам. Підтвердженням цьому є інформація, яку щомісяця надає Національний банк України про застосовані до банків заходи впливу за порушення ними законодавства у сфері фінансового моніторингу. Банківський сектор є саме тією складовою фінансової системи, що використовується у якості прийнятної інструментарію з легалізації нелегальних грошових ресурсів, які згодом можуть бути або спрямовані на підтримку діяльності терористичних угруповань, або включатися до законного грошового обігу.

Наглядові та контролюючі органи по всьому світу починають усвідомлювати, що без достатніх систем контролю, ключову роль в якій відіграє саме перевірка банками клієнтів, неможливо уникнути ризиків у діяльності банку.

Для будь-якої фінансової установи важливою складовою ризик-контролю є визначення того, чи можна довіряти потенційному клієнту, на початку взаємодії між клієнтом та посередником, яке полягає у реалізації процедур щодо встановлення основних фактів про кожного клієнта перед

ХНЕУ ім.С.Кузнеця
ВХ. № 20/86-01-182
" 16 " 11 2020 р.

тим, як проводити будь-які операції та гарантувати, що фінансова установа володіє інформацією про фінансовий стан та визначення рівня ризику своїх клієнтів.

З метою захисту кожного окремого банку, а також в цілому і банківської системи, виникає потреба в удосконаленні процесу ризик-контролю за підозрілими фінансовими операціями клієнтів, це дозволить завчасно виявляти ризики, ідентифікувати їх джерела, оцінювати рівень, здійснювати моніторинг, використовувати адекватні аналітичні інструменти і впроваджувати відповідні процедури реагування на виникаючі загрози, що і підтверджує актуальність теми дисертаційної роботи Плєскул Інни Володимирівни.

Представлена до розгляду дисертація присвячена вирішенню актуального науково-практичного завдання щодо подальшого розвитку теоретичних положень, розробці методичних підходів та відповідних практичних рекомендацій щодо вдосконалення ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу.

Актуальність дисертаційного дослідження підтверджується у тому числі зв'язком отриманих наукових результатів з результатами наукових досліджень Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за темою «Ризик-орієнтований підхід у забезпеченні протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення» (номер державної реєстрації 0118U000058), де особисто здобувачем виконано підрозділ: «Систематизація практичних рекомендацій щодо пошуку методів та моделей оцінки, контролю та ефективного управління ризиками для забезпечення протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення» та за темою «Механізм формування стратегії фінансового розвитку в системі управління підприємством» (номер державної реєстрації 0119U102300), де також особисто здобувачем виконано підрозділ: «Механізм

формування стратегії фінансового розвитку підприємством», в межах якого представлено декомпозицію формування карти ризиків клієнта банку.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Детальне ознайомлення зі змістом та структурою дисертаційної роботи Плєскун Інни Володимирівни дає підстави стверджувати, що в ній чітко і повно сформульовано актуальність теми, мету й завдання дослідження, визначено об'єкт і предмет дослідження, а також наукову новизну та практичне значення результатів дослідження.

Дослідження базується на системному підході, що характеризується достатнім рівнем наукових узагальнень. Наукові положення, розроблені методичні та аналітичний підходи в роботі, а також сформульовані рекомендації є достатньо обґрунтованими.

Це підтверджується узагальненням та опрацюванням результатів досліджень за матеріалами наукових публікацій провідних вчених з обраної проблематики та основних нормативно-правових документів (с. 27-30, 35-37, 57-60, 75-79, 85, 141-142, Додаток Ж), а також використанням таких методів дослідження, як: сукупність методів статистичного аналізу (с. 94-96, 105-108, 113-117, Додаток Д, Додаток З), кореляційно-регресійного аналізу (с. 125-131, 152-155, Додаток Е, Додаток И), таксономічний аналіз (с. 146-147), методу аналізу ієрархій (с. 157-159, 162-165).

Наукова новизна положень, висновків та результатів, одержаних у дисертації

Достовірність і обґрунтованість основних наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи Плєскун І. В. підтверджуються у тому числі використанням різноманітного спектра загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження. Результати розрахунків з використанням економіко-математичного моделювання

отримано на основі пакетів Microsoft Word 2010 та Statistica 10.0. Використання даних методів дозволило сформувавши відповідне теоретично-методичне підґрунтя й підтвердити їх ґрунтовність для подальшого удосконалення ризик-контроль клієнтів банку в системі фінансового моніторингу.

На захист автором представлено такі наукові результати.

У першому розділі «Теоретичні засади ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу», по-перше, **дістало подальшого розвитку визначення поняття «ризик-контроль клієнтів банку»**, що, на відміну від наявних, окреслює системні багаторівневі процедури спостереження і перевірки клієнтів банку з врахуванням можливостей їх реалізації у сфері фінансового моніторингу з метою встановлення відповідності фінансових операцій характеру та змісту діяльності клієнта, законодавчим нормам і встановлення банками відповідних рівнів ризиків, що надає можливість виявляти та запобігати виникненню ризикових ситуацій в аспекті питань відмивання коштів раніше, ніж вони реально вплинуть на отримання значних збитків для банку (підрозділ 1.1, с. 39-40).

Результат опубліковано у одноосібній статті наукового видання, що входить до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus:

Плескун І. В. Теоретичний підхід до визначення сутності поняття ризик-контролю клієнтів банків в системі фінансового моніторингу. Причорноморські економічні студії. 2019. № 45. С. 157-163. (Index Copernicus).

Результат опубліковано у двох наукових публікаціях:

Плескун І. В. Аналіз наукових підходів щодо сутності поняття «Банківський ризик». IV Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Фінансово-кредитна система: проблеми та інновації», м. Одеса, 11-12 квітня 2019 р. Одеса: ОНЕУ, 2019. С. 132- 135.

Плескун І. В. Сутність та сучасний стан фінансового моніторингу у банках України. II International Scientific Conference Innovate Economy:

Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, Part II, January 26, 2018. Kielce, Poland: Baltija Publishing. 136 pages. P. 112-114.

По-друге, дістало подальшого розвитку перелік і зміст процедур комплаєнс-контролю банку на окремих його етапах на основі виокремлення ключових ознак, а також доповнення принципом актуалізації компетентностей персоналу банку через його навчання для створення адекватних умов попередження здійснення надто ризикованих операцій клієнтів банку, що сприятиме наближенню процедур комплаєнс-контролю банку до міжнародних стандартів (підрозділ 1.1, с. 32-33).

Результат опубліковано у одноосібній статті наукового видання, що входить до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus:

Pleskun I. V. Banks risks management: the current development tendencies. Бізнес інформ. 2018. № 12. С. 358-364. (Index Copernicus).

Результат опубліковано у публікаціях:

Плескун І. В. Комплаєнс-контроль як ключовий елемент протидії легалізації доходів отриманих злочинним шляхом у вітчизняних банках. Сучасні проблеми фінансового моніторингу: Збірник матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 листопада 2018р.). Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, ТОВ «ТО Ексклюзив», 2018. С. 85-87.

Плескун І. В. BankID як спосіб ідентифікації клієнтів банку-фізичних осіб у сфері фінансового моніторингу. Міжнародна науково-практична конференція «Концептуальні напрями розвитку наукових знань», м. Київ, 24-25 листопада 2018 р. С. 41-42.

По-третє, запропоновано удосконалений механізм ризик-контролю клієнтів банку, що являє собою узгоджену сукупність підсистем розпізнавання, попередження та реагування на виявлені ризикові операції, комплекс нормативно-правового та методичного забезпечення попередження ризикованих операцій клієнтів банку, особливістю цього механізму є інтегрований підхід до наповнення складових (мети, принципів, функцій, об'єктів, суб'єктів, завдань, методів, інструментів, політик), які визначені з

урахуванням специфіки внутрішньобанківського фінансового моніторингу (підрозділ 1.3. С. 58-68).

Окремі елементи наукової новизни містяться у публікаціях здобувача:

Pleskun I. V. Substantiating the mechanism to control risk of bank customers in the context of implementation of financial monitoring. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Інноваційний потенціал сучасної науки», м. Кам'янець-Подільський, 19 червня 2020. С. 441-444.

Плескун І. В. Етапи реалізації ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу. Перспективні напрямки розвитку економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 12 лютого 2020 р.): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 3. 63 с. С. 42-44.

У другому розділі роботи «Аналіз та оцінювання ризиків клієнтів банку в системі фінансового моніторингу» **дістали подальшого розвитку критерії оцінювання ризиків клієнтів банків** з врахуванням категоризації і групування клієнтів з однаковими параметрами виду діяльності та типу фінансової операції, яка їй відповідає, що дозволяє конкретизувати зусилля відповідних структурних підрозділів банку для застосування відповідного методичного інструментарію їх оцінювання та розробки ефективних заходів з оптимізації (підрозділ 2.1, с. 74- 93); представлено результати узагальнення практичного досвіду діяльності банків України з дотримання політики ризик-контролю в системі фінансового моніторингу, що дозволило сформулювати висновки про наявність ситуації, коли певні банки не мають конкретно розробленої внутрішньої політики або правил з питань дотримання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу (підрозділ 2.2, с. 93-110); **удосконалено аналітичний підхід до визначення ефективності ризик-контролю клієнтів банку**, який, на відміну від наявних, враховує обґрунтування розподілу банків за рівнями ризику (низький, середній, високий), зміни видів порушень банків у сфері фінансового моніторингу, залежність видів цих порушень та формалізацію зв'язку ризик-контролю

клієнтів банку з порушеннями у сфері фінансового моніторингу, що дає змогу виявити ризикові ситуації на початкових етапах, оцінити вагомість їхнього негативного впливу та сприяє впровадженню релевантних превентивних заходів впливу у сфері фінансового моніторингу (підрозділ 2.3, с. 111-135);

Результати опубліковано у наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Web of Science та Index Copernicus:

Ponomarenko V., Kyrkach S., Pleskun I., Lozynska O. Risk-oriented approach in the primary financial monitoring by banks. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2020. No 3 (34). pp. 42–52. (Web of Science).

Плескун І. В. Аналіз змінності ефективності ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу. Економічний простір. 2020. № 157. С. 78–84. (Index Copernicus).

Результати досліджень опубліковано в наукових роботах:

Колодізев О. М., Плескун І. В. Фінансовий моніторинг у банках України: сутність та визначення проблем реалізації в сучасних умовах розвитку економіки. Управління розвитком. 2017. № 3-4. С. 24-35.

Колодізев О. М., Плескун І. В. Вдосконалення методичного підходу з оцінки ризикованості операцій клієнтів банку. I Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи сучасного розвитку фінансів, обліку та банківської діяльності»: матеріали конференції (Дніпро, 19 березня 2018 р.). Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. С. 191–194.

У третьому розділі роботи «Удосконалення та розвиток методичного забезпечення ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу» здобувачем удосконалено методичний підхід до визначення **рівня сукупного ризику банку**, який базується на: визначенні інтегрального показника, що поєднує індивідуальні види ризиків банку; означенні розподілу банків України на групи відповідно до рівня їх ризику; формалізації залежності фінансового моніторингу від сукупного ризику

банків шляхом визначення характеру та тісноти зв'язку та обумовленості зміни суми штрафів у сфері фінансового моніторингу від зміни параметрів сукупного ризику банків (підрозділ 3.1, с. 139-156); **удосконалено методичний підхід до вибору групи клієнтів банку за рівнем ризику ВК/ФТ** для встановлення пріоритетності підвищеної уваги з боку внутрішнього фінансового моніторингу. Підхід відрізняється від наявних розробок урахуванням критеріїв ризику ВК/ФТ, а саме: документи, ділова репутація, операційна діяльність, період діяльності та рух коштів клієнтів банку. Це дало змогу виявити, що пріоритетом для служби внутрішнього фінансового моніторингу банку є клієнти із середнім рівнем ризиків ВК/ФТ, оскільки для них характерна невідповідність більшості критеріїв ризику, а саме: ділова репутація, операційна діяльність, період діяльності та рух коштів клієнтів банку (с. 156-169); **дістала подальшого розвитку послідовність етапів ризик-контролю клієнтів банку** в системі фінансового моніторингу, як-то створено декомпозиції процесу ризик-контролю клієнтів банку в контексті реалізації ризик-орієнтованого підходу (с. 170-183).

Результати досліджень опубліковано, у одноосібній статті у періодичному науковому виданні, яке входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу:

Плескун І. В. Визначення рівня сукупного ризику банків в системі фінансового моніторингу. East European Science Journal. 2019. № 7 (47). Part 5. С. 23–29. (Index Copernicus).

Результат також опубліковано у матеріалах одноосібної статті у науковому виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus:

Pleskun I. V. Improvement of the methodology to control risk of bank customers in the context of implementation of an effective risk-based approach. Бізнес інформ. 2019. № 12. С. 302–310. (Index Copernicus).

Результат опубліковано в розділі в колективній монографії:

Колодізев О. М., Плєскун І. В. Систематизація практичних рекомендацій щодо пошуку моделей оцінки, контролю та ефективного управління ризиками для забезпечення протидії легалізації «брудних коштів». Управління стійким розвитком економіки: теоретичні та практичні аспекти: Колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Прохорової В. В. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2018. С. 264–278.

Результат також опубліковано в матеріалах наступних публікацій:

Колодізев О. М., Плєскун І. В. *Transforming the sins of legalizing (laundering) of proceeds of crime in banking market. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця»: тези доповідей (Харків, 31 травня – 1 червня 2018 р.). Харків : ХНЕУ імені Семена Кузнеця, 2018. С. 234–235.*

Плєскун І. В. *Розвиток системи управління ризиками на етапі встановлення відносин з клієнтами банку щодо їх обслуговування. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця»: тези доповідей (Харків, 30-31 травня 2019 р.). Харків ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 135–136.*

Таким чином, доцільно підтвердити – зміст розділів у повному обсязі розкриває мету, завдання та висновки, що сформульовано у роботі Плєскун І. В. Комплексне вирішення поставлених завдань, виважений вибір методів дослідження, достатня теоретична база дозволили автору забезпечити достатню наукову обґрунтованість та підтвердити достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, що виносяться на захист.

Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Наукова цінність результатів, представлених в дисертаційній роботі Плєскун І. В., полягає у розвитку теоретичних положень, обґрунтуванні методичних підходів і розробленні практичних рекомендацій, які поглиблюють розуміння сутності та збагачують економічну науку в аспекті

питань щодо вдосконалення ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу.

Практична цінність отриманих наукових результатів полягає в удосконаленні методичних та аналітичного підходу, що в сукупності дозволяє підвищити ефективність ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу.

Представлені на захист результати дослідження заслуговують на увагу щодо впровадження їх в практичну діяльність банків, а саме: АТ «Східно-Український банк «Грант»» (довідка № 117-9843 від 14.02.2020 р.); ПАТ КБ «Правекс Банк» (довідка № 3548-НФ/01 від 10.02.2020 р.).

Окремі теоретичні положення та методичні розробки використовуються в навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця в методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент у банку» на етапі підготовки фахівців за спеціальністю 072 - «Фінанси, банківська справа та страхування» (довідка № 20/86-38-64/1 від 27.02.2020 р.).

Ознайомлення з рецензованими матеріалами роботи дозволяє підтвердити, що використання теоретичних, науково-методичних і практичних результатів дослідження, а також поширення їх в практичній діяльності інших банків і установ надасть можливість у подальшому більш ґрунтовно та комплексно підходити до прийняття управлінських рішень з метою вирішення проблемних питань та забезпечення умов сталого економічного розвитку.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Автором роботи, Плєскул І. В. за результатами дисертаційного дослідження було опубліковано 17 наукових праць, а саме: 1 статтю в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації

економічного співробітництва й розвитку та Європейського Союзу (Республіка Польща), 5 статей в наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз (Web of Science та Index Copernicus), 1 статтю в науковому виданні, включеному до переліку наукових фахових видань України, 1 розділ у колективній монографії, 9 тез доповідей в матеріалах конференцій.

Вивчення контенту опублікованих статей та тез доповідей дозволяє констатувати, що усі представлені результати дослідження, що виносяться на захист, відображені у положеннях наукової новизни та висновках за результатами досліджень, представлені і достатньо повно викладені в друкованих працях Плескун І. В. Вони є такими, що отримані особисто здобувачем, і є його власним здобутком.

Це дозволяє підтвердити, що на етапі оприлюднення наукових результатів здобувачем було дотримано вимог пунктів 9, 11 і 12 «Порядку проведення експерименту з присудження наукового ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а також Наказу МОН від 23.09.2019 № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Плескун І. В. структурно складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота виконана з дотриманням вимог до наукового стилю, структури та логіки викладення матеріалу.

Аналіз контенту дисертаційної роботи свідчить про відсутність порушення авторкою вимог академічної доброчесності. Ідеї та елементи положень наукових публікацій інших дослідників, цитати та статистичні матеріали супроводжуються належними посиланнями на роботи авторів і інші джерела інформації. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу

МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому позитивно оцінюючи результати представленого дослідження, положення наукової новизни й рівень обґрунтованості отриманих результатів, їх теоретичну і практичну значущість, доцільно зауважити, що окремі положення мають дискусійний характер.

1. У підрозділі 2.1 дисертації, здобувачем представлено результати аналізу існуючих підходів до оцінювання ризиків клієнтів банку (табл. 2.1, с. 77), де авторка зазначає, що у проаналізованих підходах убачається наявність невизначеності, тобто – у використанні названих підходів до оцінювання ризиків клієнтів не можна кількісно оцінити ризик клієнтів, що входять до однієї категорії – однотипних клієнтів. У зв'язку з цим постає питання, хто такі «однотипні клієнти»? Бажано було б пояснити авторську позицію стосовно цього питання.

2. У табл. 2.4 (с. 88-89) в роботі наведено критерії ризиків, їх складові та відповідні параметри відповідей для кількісного оцінювання ризиків – однотипних клієнтів банку. На нашу думку, недостатньо зрозумілим є, чому саме на такому переліку критеріїв мають базуватись підходи до оцінювання ризиків однотипний клієнтів?

3. В матеріалах роботи, у табл. 2.8 (с. 114), виділено перелік найпоширеніших порушень банків у сфері фінансового моніторингу за 2018 – 2019 роки та січень-травень 2020 року. Проте, в роботі недостатньо обґрунтовано і не чітко зрозуміло – звідки виник цей розподіл і чому саме виділено дванадцять видів порушень? Запропонований автором аналітичний підхід (с. 112), набув би більшого практичного значення, як би дисертант пояснив авторську позицію стосовно даного питання.

4. У підрозділі 3.1 роботи, сформовано методичний підхід до визначення рівня сукупного ризику банків у системі фінансового

моніторингу. Але, на нашу думку, потребує пояснення, що авторка має на увазі під сукупним ризиком банку? Бажано було б пояснити (табл. 3.5), звідки виник такий нерівномірний розподіл між рівнями сукупного ризику та рівнями ризику у сфері фінансового моніторингу?

5. На стор. 22, при формулюванні положення наукової новизни щодо уточнення сутності поняття «ризик-контроль клієнтів банку», здобувачем наголошується на багаторівневості процедури спостереження і перевірки клієнтів банку. Рівень розкриття даного питання є таким, що потребує більш детального роз'яснення.

6. На стор. 23 автором дослідження визначено послідовність етапів реалізації ризик-контролю клієнтів банку в системі фінансового моніторингу через представлення декомпозиції даного процесу, яка складається з трьох етапів. На нашу думку, недостатньо зрозумілим є зміст певних процедур першого етапу, а саме – аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища ризик-контролю клієнтів банку. Робота значно б виграла, якщо б здобувач розкрила більш детально – з чого складається зовнішнє та внутрішнє середовище ризик-контролю клієнтів банку?

Висловлені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на підтвердження цінності одержаних здобувачем результатів і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Проведений аналіз дисертаційної роботи Плєскун Іни Володимирівни на тему «Ризик-контроль клієнтів банку в системі фінансового моніторингу» дає змогу підтвердити, що вона є завершеним науковим дослідженням, кваліфікаційною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному рівні.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені у процесі дослідження. Структура та обсяг дисертації відповідає встановленим нормам. Основні наукові положення, теоретичні

розробки та практичні рекомендації поглиблюють теорію і методику дослідження різноманітних аспектів роботи в системі фінансового моніторингу. Основні положення роботи, які виносяться на захист, містять елементи наукової новизни.

Дисертаційна робота Плескун І. В. «Ризик-контроль клієнтів банку в системі фінансового моніторингу» за змістом, структурою та оформленням відповідає галузі знань 07 – «Управління та адміністрування», спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування», вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 9, 11 і 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а її автор – Плескун Інна Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування».

Опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри банківської справи
Одеського національного
економічного університету

[Handwritten signature]

Коваленко В.В.

